

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, Ženeva 11. prosince 2025

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

VĚDCI Z AKADEMIE VĚD POMOHOU ZPŘÍSTUPNIT KLÍČOVÉ DOKUMENTY OSN O UPRCHLICKÉ POLITICE V POSTKOMUNISTICKÉ EVROPE

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR (MÚA) navázal strategickou spolupráci s archivy Úřadu OSN pro uprchlíky (UNHCR). Cílem je společně zpracovat, popsat a zpřístupnit dosud nepřístupné archivní materiály týkající se činnosti UNHCR ve středovýchodní Evropě v klíčovém období let 1994–2004. Tento projekt navazuje na ERC grant *Unlikely Refuge?* vedený v MÚA Michalem Franklem a umožní přístup zásadní prameny pro pochopení uprchlické politiky v postkomunistických zemích.

Po rozpadu státních socialistických režimů se země jako Maďarsko, Československo a Polsko musely vyrovnat s novými formami migrace a velkými skupinami uprchlíků. Během krátkého období všechny přijaly nové zákony a vybudovaly instituce pro posuzování žádostí o azyl. Archivní dokumenty UNHCR z tohoto přelomového období jsou však dosud pro badatele jen obtížně přístupné.

Cílem nově navázané spolupráce je tento stav změnit. UNHCR v souladu s dohodou obou institucí vytvoří detailní archivní soupis (inventář) fondů své Evropské kanceláře z let 1994–2004 a zpřístupní tato metadata ve svém online katalogu. MÚA, který má díky svému dlouhodobému výzkumu unikátní znalosti o aktérech, událostech a kontextu, poskytne UNHCR klíčovou expertní podporu. Ta pomůže archivní materiály přesněji identifikovat, popsat a zařadit do širších souvislostí. Výsledky budou následně využity jak v navazujícím výzkumném projektu MÚA *MyGRACE* (financovaném z OP JAK), tak budou k dispozici celé mezinárodní badatelské komunitě.

„Pro pochopení současných debat o migraci je kritický výzkum uprchlických režimů
naprosto nezbytný.“

„Tato spolupráce je pro nás vyústěním mnohaleté práce a řady výzkumných pobytů našich vědců v archivu UNHCR v Ženevě,“ říká Rudolf Kučera, ředitel MÚA. „Zatímco dosud jsme byli primárně v roli badatelů, nyní se stáváme partnery, kteří pomáhají tyto cenné prameny zpřístupnit. Je to skvělý příklad toho, jak můžeme jako česká instituce přinést přidanou hodnotu, která slouží širokému mezinárodnímu

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Jitka Jindřišková
Masarykův ústav a Archiv AV ČR
jindriskova@mua.cas.cz
+420 775 236 635

zájmu. Pro pochopení současných debat o migraci je kritický výzkum uprchlických režimů naprosto nezbytný a my jsme rádi, že můžeme přispět ke zpřístupnění zcela klíčových zdrojů pro jejich další studium.“

Heather Faulkner, vedoucí archivářka UNHCR, k partnerství dodává: „Velmi si vážíme dohody o partnerství, kterou jsme dnes podepsali s Masarykovým ústavem a Archivem Akademie věd ČR. Spolupráce výrazně podpoří naše snahy o udržení otevřeného přístupu k archivům UNHCR a poskytne nám tolik potřebnou kapacitu pro zpřístupnění zaznamenané paměti nuceného vysídlení.“

Výsledky spolupráce budou od konce roku 2026 plně k dispozici v online katalogu Archivu UNHCR.

O Masarykově ústavu a Archivu AV ČR

Masarykův ústav a Archiv AV ČR je přední česká vědecká instituce zaměřená na výzkum moderních dějin 19. a 20. století. V rámci mezinárodních projektů se dlouhodobě věnuje výzkumu migrace, uprchlictví a humanitarismu ve střední Evropě.

O Oddělení archivů a záznamů UNHCR

Oddělení archivů a záznamů Úřadu OSN pro uprchlíky sídlí v Ženevě. Uchovává, spravuje a zpřístupňuje dokumenty týkající se činnosti organizace od jejího založení v roce 1950. Jeho fondy jsou klíčovým pramenem pro studium historie uprchlictví a mezinárodní ochrany po celém světě.

Více informací:

doc. Rudolf Kučera

ředitel Masarykova ústavu a Archivu AV ČR

kucera@mua.cas.cz

+420 777 232 711